

PROBLEMATICA REALIZĂRII RAPORTULUI JURIDIC DE TRANSPORT ȘI EXPEDIERE

Autor: Nina Garștea, lector superior

Universitatea Tehnica a Moldovei

Abstract: Dacă supunem unei analize transportul de mărfuri, observăm că avem de-a face din punct de vedere juridic cu o structură juridică amplă, iar din punct de vedere practic cu o operațiune complexă. Activitatea de transport presupune nu numai deplasarea mărfurilor dintr-un spațiu în altul, dintr-o localitate în alta, ci necesită și o serie de activități conexe ca: operațiuni de încărcare a mărfurilor, de descărcare a lor, asigurarea încărcăturii, formalități de import sau de export, formalități fito-sanitare, portuare, manipularea mărfurilor, depozitarea lor, etc.

Cuvinte cheie: Căraș, expeditor, client, condiții de formă, condiții de fond, drepturi, obligații.

În conformitate cu articolul 980 al Codului Civil al RM, prin contractul de transport, o parte (căraș, transportator) se obligă față de cealaltă parte (pasager sau client) să o transporte împreună cu bagajele ei sau, respectiv, să transporte încărcătura la locul de destinație, iar cealaltă parte se obligă să plătească remunerația convenită.

Potrivit articolului 984 CC RM Cărașul este persoana obligată să transporte pasagerul și bagajele sau încărcătura în termenele stabilite de lege sau de contract, iar în lipsa unor astfel de termene, într-un termen rezonabil. Transportarea trebuie să fie efectuată pe calea cea mai scurtă și rezonabilă. Formularea „să transporte” sugerează, practic, că în sarcina cărașului poate reveni și activitatea adițională transportului, deci îi poate reveni și calitatea de expediționar. În practică acest lucru este posibil, uneori, în sensul că expediția poate combina contractul de transport cu cel de comision sau cu cel de mandat.

Fără îndoială că rolul principal, centrul acestor operațiuni îl reprezintă contractul de transport de mărfuri, dar, tocmai în scopul de eficientizare a acestuia, de fluidizare a deplasării mărfurilor, a luat naștere o nouă structură juridică, cu rol auxiliar, *contractul de expediție de mărfuri*, cu scopul de a intermedia legătura dintre client și căraș și de a asigura „haină juridică” pentru toate aceste operațiuni conexe transportului.

Necesitatea acestei operațiuni rezidă în faptul că ea este cea care facilitează circulația mărfurilor între producător și consumator și în faptul că răspunde unor probleme acute ale transporturilor cu un grad mare de complexitate, cum sunt transporturile în trafic internațional sau cele multimodale.¹ Prin urmare, aria de probleme și activități cărora le asigură realizarea contractul de expediție de mărfuri este vastă: oferă informații referitoare la mijloacele de transport ce trebuie utilizate pentru fiecare tip de marfă, la durata transportului sau itinerarul cel mai potrivit de urmat; asigură urmărirea circuitului mărfurilor în cursul transportului; se ocupă de îndeplinirea formalităților vamale, fito-sanitare, portuare, etc.; se ocupă de manipularea mărfurilor, de operațiunile de încărcare-descărcare; asigură consultanță, cu precădere firmelor mici ce nu au secții proprii de comerț exterior referitor la cărașii la care trebuie să apeleze și la tipul de transport cel mai adecvat a fi utilizat pentru respectiva marfă; folosirea expediționarului poate duce de cele mai multe ori la prețuri mai reduse, în special când vorbim de transportarea unor cantități de mărfuri reduse, având avantajul că la el apelează mai mulți clienți cu același tip de marfă și poate folosi un mijloc de transport pentru mai mulți clienți, ceea ce va conduce la împărțirea cheltuielilor de transport între aceștia.

Așadar, contractul de expediție dă o rezolvare tuturor activităților conexe transportului, chiar și celor de la destinație. Actualmente, se observă o scindare a serviciilor terminale, cele ce privesc operațiunile necesare predării și preluării mărfii de către destinatar din momentul ajungerii ei la destinație, față de contractul de expediție global, cel care însuma toate operațiunile conexe, inclusiv cele de la destinație. Rațiunile acestei scindări sunt pe de o parte de ordin

practic – costuri mai reduse și eficiență mai mare, iar, pe de altă parte de ordin juridic – tendințele actuale de autonomizare a serviciilor terminale în scopul formării unei convenții de sine stătătoare.

În ceea ce privește denumirea utilizată pentru acest tip de contract, în literatura de specialitate majoritatea autorilor au optat pentru formularea contract de expediție de mărfuri. O altă variantă folosită pentru acest tip de contract, preluată din doctrina franceză, este cea de contract de comision pentru transport. Doctrina engleză folosește noțiunea de **forwarding** agent, iar cea italiană – **spedizione**.

Definiția contractului de expediție de mărfuri. Contractul de expediție este contractul încheiat între comitent (furnizorul de mărfuri) și comisionar (expediționar), prin care expediționarul se obligă, în schimbul unei remunerații, să încheie în nume propriu, dar pe contul comitentului, contractele necesare cu terții pentru transportul încărcăturii, precum și să îndeplinească actele și măsurile pregătitoare și de cooperare necesare în scopul executării deplasării.

Expediția de mărfuri este o operațiune de intermediere, similară comisionului comercial.

Cadrul legal ce guvernează contractul de expediție este format din două categorii de norme: dispoziții legale și norme standardizate pe cale convențională care au devenit în timp uzuri comerciale.

Dispozițiile legale sunt: Articolul 1075 CC RM conform căruia: prin contractul de expediție o parte (expeditor) se obligă, pe contul și în numele celeilalte părți (client) sau în nume propriu, să încheie un contract de transport și să efectueze actele necesare în vederea efectuării transportării, iar clientul se obligă să achite remunerația convenită (comision). Contractul de expediție se încheie în scris. Clientul urmează să elibereze expeditorului procură dacă aceasta este necesară pentru executarea obligațiilor contractuale.

Clauzele comerciale standardizate sunt: Condițiile generale USER; Condițiile generale ale expediționarului F.I.A.T.A; Condițiile generale S.F.A. Clauzele contractuale standardizate sunt aplicabile unui contract de expediție numai în măsura în care ele fac parte din conținutul acelui contract, în sensul că au fost incorporate în contract prin consimțământul părților respectivului contract.

Condițiile de fond ale contractului de expediție.

Condițiile de fond pentru încheierea unui contract de expediție de mărfuri sunt condițiile generale de valabilitate ale oricărei convenții: capacitatea de a contracta, consimțământul valabil al părții care se obligă, un obiect determinat și o cauză licită. Dacă expediționarul este o persoană juridică, activitatea de expediție de mărfuri trebuie să facă parte din obiectul de activitatea a acestuia și trebuie să fie autorizată de Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor.

Note de specificitate în ceea ce privesc condițiile de fond nu sunt decât referitor la consimțământ, în sensul că, de regulă, contractul de expediție se încheie sub forma unor contracte tipizate, ce cuprind condițiile generale de afaceri impuse de expediționar, deci, avem de-a face cu un contract de adeziune, acordul de voință realizându-se prin simpla acceptare a condițiilor de către client.

Condițiile de formă. Contractul de expediție de mărfuri fiind un contract consensual, forma scrisă a contractului nu este cerută *ad validitatem* prin dispoziții legale exprese. Totuși, normele convenționale instituie cerința întocmirii unui înscris, datorită avantajelor de ordin probator pe care, incontestabil, le are un înscris.

Potrivit Capitolului I (4) din Condițiile generale ale USER, comanda și acceptarea pot fi transmise prin poștă, fax sau pe cale electronică, adică în condiții echivalente unui înscris tradițional.

Literatura:

1. Codul transporturilor auto, aprobat prin Legea nr.116-XIV din 29 iulie 1998.
2. Codul Civil al RM NR. 1107 din 06.06.2002
3. Dreptul transporturilor, Iași 2005, autor Cristina Badea